

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН У КРИМІНАЛЬНІЙ СФЕРІ

КОНЦЕПЦІЯ ТА СУТНІСТЬ ТЕОРІЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Волкова Дар'я,

студентка 3 курсу, групи 19-Д
Криворізького факультету НУ «ОЮА»

Науковий керівник:

Бобошко О. М., старший викладач
кафедри кримінально-правових дисциплін

Кримінально-правовий аналіз діянь, що виражаються у формі наміру чи необережності, що порушують норми кримінального законодавства, полягає у ототожненні відповідності між приватними ознаками протиправної поведінки індивіда та загальними ознаками, встановленими в нормах кримінального закону, є загальне визначення значення – кваліфікація злочинів.

Наукове визначення поняття «кваліфікація» у радянській кримінально-правовій науці ще в середині ХХ століття сформулював А.А. Герцензон, у своїх працях розглядаючи кваліфікацію злочинів як «встановлення відповідності конкретного діяння ознак того чи іншого злочину, передбаченого кримінальним законом». Зачеплене досліджуване поняття тотожності «кваліфікація», на сьогоднішній день розділяється більшістю сучасних вчених-теоретиків, проте воно не повною мірою відображає всю глибину поняття, що досліджується.

Але, найбільший внесок у кримінально-правову науку, щодо розробки проблем загальної теорії кваліфікації злочинів належить професору В. М. Кудрявцеву, який наголошував, що «кваліфікація злочинів – це встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками вчиненого діяння та ознаками складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою». Свого часу вчений вказував, що «таке визначення кваліфікації характеризує її як правове явище, проте процес кваліфікації має й інші аспекти, серед яких найважливішими, на думку вченого, є психологічний та логічний».

Більш розширене визначення поняття кваліфікації надав Н. І. Коржанський, зазначивши, що «глибинною ознакою кваліфікації злочинів є встановлення всіх ознак певних злочинів та додатково ще однієї

ознаки цього певного, конкретного діяння та складу злочину, що його передбачає. Кваліфікація злочинів, на думку вченого, це кримінально-правова оцінка вчиненого діяння, вибір та застосування до нього тієї кримінально-правової норми, яка найбільш повно описує його ознаки».

Давати оцінку кримінально-караному діянню, тобто кваліфікувати якесь діяння, на думку Р. А. Сабітова, «означає віднести його до певного виду правопорушень чи позитивних вчинків, охарактеризувати його як правомірне чи неправомірне».

Узагальнюючи позиції, які висловлюють вчені-теоретики у навчальній літературі та інших юридичних джерелах, приходимо до однозначного висновку про те, що поняття «кваліфікація» інтерпретується у двох основних напрямках:

- для позначення певного процесу діяльності відповідних суб'єктів з оцінки та встановлення юридичної природи вчиненого діяння, відповідності між фактичними та юридичними ознаками посягання;
- для встановлення результату такої діяльності, що полягає у визначенні кримінально-правової норми (статті, частини статті) кримінального закону, які передбачають відповідальність за вчинене. Крім того, певні дослідники під кваліфікацією розуміють не лише юридичну, а й соціально-політичну оцінку вчиненого.

Кваліфікація - «це уявний процес, тобто розумова, інтелектуальна діяльність, яка відбувається у свідомості людини і пов'язана з вирішенням конкретного завдання. При цьому кваліфікація «є певною операцією, яка проводиться за відповідними правилами логіки». При кваліфікації злочинів слід послідовно здійснювати ряд етапів розумового процесу. Спочатку «вирішується питання, чи взагалі розглядається випадок (поведінка особи) до групи діянь, передбачених кримінальним законом, чи є іншим видом правопорушення».

Як справедливо наголошується в юридичній літературі, «основою кваліфікації завжди є склад злочину, і для кваліфікації мають значення не всі ознаки конкретного діяння, а лише ті з них, які визначають його кримінально-правовий зміст, тобто ознаки елементів складу злочину». Але перелік ознак, кваліфікуючих діяння, які необхідні для правильної кваліфікації, вичерпний і має у законі ряд обмежень.

Вважаємо за доцільне, акцентувати увагу на те, що «у конкретному складі злочину немає першочергових та другорядних ознак. Будь-яка ознака елемента конкретного складу злочину однаково необхідна для вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності».

На справедливу думку вчених-кримінологів, «кваліфікація злочину – це досить динамічний процес, який на різних етапах кримінального судочинства має певні особливості та специфіку, при цьому суб'єкти кваліфікації йдуть від незнання до повного знання». Так, «при порушенні кримінальної справи досить часто є лише мінімальний обсяг відомостей про вчинене». У процесі попереднього слідства, «кількість та обсяг (якість) фактів збільшується, і на момент завершення розслідування справи відповідний суб'єкт кваліфікації повинен мати всі істотні та необхідні дані про вчинене діяння». Отже, кваліфікація здійснюється шляхом співставлення юридично важливих об'єктивних і суб'єктивних ознак, які входять у склад конкретно вчиненого кримінального правопорушення.

Кваліфікацію злочинів «здійснюють відповідні суб'єкти – представники органів державної влади, до повноважень яких належить досудове розслідування та судовий розгляд відповідної кримінальної справи». Кваліфікація також мала свій розвиток і в кримінальному праві зарубіжних держав у дослідженнях багатьох відомих іноземних вчених.

На підставі проведеного дослідження зазначимо, що за своєю суттю кваліфікація злочину – це кримінально-правова оцінка негативної поведінки (діяння/кримінального правопорушення) індивіда шляхом встановлення кримінально-правових, значущих ознак, а також визначення кримінально-правової норми, що підлягає застосуванню, та встановлення відповідності (тотожності) або ідентичності) ознак скоєного діяння конкретному складу злочину, передбаченому нормами кримінального законодавства України, за відсутності будь-яких фактів, що виключають злочинність діяння.

ДЖЕРЕЛА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ФРН

Волкова Дар'я,

студентка 3 курсу, групи 19-Д

Криворізького факультету НУ «ОЮА»

Науковий керівник:

Погорілецька А. В., старший викладач

кафедри кримінально-правових дисциплін

Кримінальне право окремої держави має свої особливості, які зумовлені формою держави, національно-історичним розвитком, релігійним світоглядом, рівнем правової культури.

Різноманітність правових систем, зокрема галузі кримінально-правового регулювання, дає змогу встановити тенденції становлення кримінального права в окремих державах, визначити основні джерела кримі-